

ju.remissvar@regeringskansliet.se

Sjöfartsverkets remissvar avseende betänkandet Struktur för ökad motståndskraft (SOU 2021:25)

Sjöfartsverket har tagit del av rubricerad remiss och välkomnar utredningens förslag.

Sjöfartsverket vill dock framföra följande synpunkter i anslutning till remissen.

Övergripande

Om de grundläggande förslagen i utredningen genomförs, speciellt indelningsförslaget, får Sjöfartsverket en fastställd struktur att planera utifrån vilket är välkommet. Förslaget ger bättre förutsättningar för en tydligare nationell styrning och målbild för totalförsvaret. Sjöfartsverket anser att utredningen tillför ökat värde till samhällets samlade förmåga. De föreslagna sektor- och områdesforumen skapar förutsättningar för en mer sammanhållen dialog och samverkan gällande i första hand systemledning.

Att frånga uppdelningen mellan kris- och krigsberedskap för att i stället ha ett sammanhållande beredskapsbegrepp ligger helt i linje med en tydligare styrning och enkelhet. Detta då beredskapsarbetet är detsamma oavsett om det är för kris eller krig. Sjöfartsverket framhåller vikten av att ensa begreppsfloran. Alla beredskapsrelaterade begrepp bör få samma innebörd i alla delar för att undvika olika definitioner i olika sammanhang och på olika nivåer.

Förslaget om en femårig cykel för totalförvarsplaneringen är bra, då det ger framförhållning samt ett tidsperspektiv som möjliggör att göra relativt säkra bedömningar på.

I enlighet med utredningens förslag, vill Sjöfartsverket framföra att det även vore önskvärt med en flerårig tilldelning av medel, då beredskapsåtgärder med säkerhetsskyddade upphandlingar m.fl. säkerhetsåtgärder ofta tar lång tid att genomföra. Att ha möjlighet att använda tilldelade medel över fler budgetår skulle underlätta genomförandet av totalförvarsåtgärderna och minska risken för att inte kunna förbruka tilldelade medel under det enskilda budgetåret, vid exempelvis en överklagad upphandling.

Indelning och mål

Sjöfartsverket ser positivt på förslaget om sex civilområden, tio beredskapssektorer samt fyra särskilda beredskapsområden. Sjöfartsverket anser att detta ger en tydligare struktur. Utformningen av sektorerna och utvecklingen

Datum
2021-06-03

Vår beteckning
21-01382

av strukturen samt mandat kommer troligen att växa fram ur det arbete som kommer att genomföras i den nya strukturen.

Sjöfartsverket har inga synpunkter på den föreslagna regionindelningen eller de utvecklade målen. Det finns dock en önskan om en konkretare målbild med tillhörande ambitionsnivå för vilka uppgifter och i vilken utsträckning myndigheterna ska kunna genomföra dessa under höjd beredskap. En nedbrytning av de övergripande målen till en myndighetsnivå skulle underlätta arbetet. Detta skulle kunna göras inom ramen för det föreslagna beredskapsrådet.

Beredskapssektorer

Sjöfartsverket ingår i två sektorer, *Räddningstjänst och skydd av befolkningen* samt *Transporter*. Detta ställer krav på viss samordning mellan sektorerna, vilket förhoppningsvis kan uppnås i de tvärsektoriella samverkansfunktioner som föreslås. Det bör inte vara några problem, de ingående myndigheterna bör själva kunna hantera frågan om två sektorer skulle dra i olika riktningar. Beroende på hur omfattande mandat de sektorsansvariga myndigheterna får, kan detta dock bli ett större problem.

Det bör påpekas att även om sektorsindelningen implementeras och mandatet utökas är det dock så att transportmyndigheterna, förenklat uttryckt, endast rör över infrastrukturen. Utförarna av transporter är till stor del privata näringslivsaktörer. Frågan om samverkan med ”transportutförarna” behöver utredas vidare avseende var samverkanansvaret ska läggas.

Kluster mellan sektorerna bör hanteras via beredskapsrådet i syfte att ta upp klusterbehoven i ett styrt forum där det även finns möjligheter till uppföljning. Samverkan mellan de samverkansområden som finns idag har varierat mer beroende på myndigheternas engagemang än att det varit behovsstyrt och behöver därför, om inte styras, i alla fall ha någon form av nationell/central hantering.

Sektorsansvariga myndigheter

De sektorsansvariga myndigheterna ska i förslaget bl.a. ha en samordnande uppgift, till delar ledande samt ha viss föreskriftsrätt. Utredningen definierar ledning och samordning enligt nedan¹.

Ledning inom civilt försvar ska enligt utredningen ses i ett systemperspektiv; ledning innebär att ha mandat att besluta inriktning, prioritering och samordning av tillgängliga resurser.

1

Datum
2021-06-03Vår beteckning
21-01382

Samordning. När det gäller begreppet samordning använder utredningen betydelsen från MSB:s rapport ”*Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar*”, där samordning innebär en anpassning av aktiviteter och delmål så att tillgängliga resurser kommer till största möjliga nytta. Det handlar om samordning både inom det civila försvaret, som omfattar en mängd myndigheter, men också mellan det civila och militära försvaret. Samordning kan uppnås dels genom ledning, dels genom samverkan.

Sjöfartsverket anser att vad som avses med ledningsansvaret behöver utvecklas, då det generellt handlar om ett samordningsansvar för den sektorsansvariga myndigheten. Om verksamhetsansvaret ligger kvar är det svårt att dra gränserna för hur ledning i så fall ska hanteras mellan den ledande och den ledda myndigheten. En sektorledningsfunktion ställer krav på utökad kompetens hos den sektorsansvariga myndigheten för att leda övriga myndigheter i sektorn, alternativt att den sektorsansvariga myndighetens ledning sammanförs med sektorsmyndigheternas ledningar för att säkerställa att ledningen i höjd beredskap har tillräcklig kompetens för att leda hela sektorn, om det är det som avses uppnås.

Detsamma gäller även föreskriftsrätten, omfattning av mandat och vilka effekter det har samt vilka styrningsfunktioner det påverkar. Detta behöver utredas närmare innan förslaget kan genomföras. En frågeställning som behöver förtydligas är om föreskriftsrätten enbart inträder under höjd beredskap eller om den sektorsansvariga myndigheten även ska ha föreskriftsrätt i fredstid i de delar som avser höjd beredskap.

Civilområden

Sjöfartsverket saknar en tydligare beskrivning av hur civilområdeschefen, men även länsstyrelserna, förhåller sig mandatmässigt mot nationella myndigheter. Frågeställningen om gränsdragning mot civilområdeschefens mandat aktualiseras t.ex. när en myndighet opererar inom ett geografiskt område.

Samverkan i ett centralt beredskapsråd är en bra plattform för att ta upp de övergripande frågeställningar som kan behöva lösas. Det faller dock ett tungt ansvar på de sektorsansvariga myndigheterna att hålla en hög kompetensnivå, gällande de i sektorn ingående myndigheterna, för att kunna företräda sektorn i sin helhet på ett adekvat sätt. Detta är en del som Sjöfartsverket anser behöver växa fram och är även kopplat till rapporteringsvägarna som tas upp nedan.

Rapporteringsvägar

I förslaget finns det fler rapporteringsvägar för beredskapsmyndigheterna:

Datum
2021-06-03

Vår beteckning
21-01382

- I kris sker rapportering till Regeringskansliet och MSB
- I krig sker rapportering till Regeringskansliet och Försvarsmakten

Utredningen säger att det möjliggörs en rapporteringsväg till den sektorsansvariga myndigheten som sedan ska kunna rapportera för hela sin sektor.

Regeringskansliet har naturligtvis alltid möjlighet att begära in rapporter från vilken myndighet som helst. I planeringen är det önskvärt att rapporteringsvägarna förtydligas gällande vilka delar Sjöfartsverket ska rapportera, till vem och i vilket syfte i enlighet med likhetsprincipen för att undvika ändringar under en händelse.

Angående §27 p3 i den föreslagna beredskapsförordningen framgår det att den sektorsansvariga myndigheten ska hålla förmåga att informera regeringen om läget i sektorn. Det saknas dock någon uttalad rapporteringsskyldighet för sektorsmyndigheterna för att hålla den sektorsansvariga myndigheten informerad. Skulle en sådan rapporteringsskyldighet införas, bör den i så fall ersätta rapporteringsskyldigheten till Regeringskansliet eller MSB.

En sådan rapportering till den sektorsansvariga myndigheten faller sig naturligt ur ett rapporteringsperspektiv. Som påpekats tidigare ställer det dock stora krav på den funktion hos den sektorsansvariga myndigheten som sammanställer den övergripande rapporten om läget i sektorn. För att sammanställa/sammanfatta flera sektorsmyndigheters lägesrapporter måste det finnas djup kunskap om respektive myndighets uppgifter och förutsättningar för att rapporteringens relevans ska säkerställas.

Datum
2021-06-03

Vår beteckning
21-01382

Ärendet har beslutats av generaldirektör Katarina Norén. I handläggningen har ingått Samordnare civilt försvar Christian Jälmstedt, Affärsområdeschef Lotsning Andreas Arvidsson, Processledare Lotsning Lars Axvi, Verksjurist Erik Ygge, Stf. chef SAR Systemledning Lars Widell, Handläggare SAR Johan Mårtensson samt Strateg Linda Onmalm, handläggare och föredragande.

Katarina Norén